

บทที่ 7

บทสรุป

เจมส์ บาร์เบอร์ กล่าวว่า ระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยจะไม่สามารถเป็นไปได้ ถ้าประชาชนทั่วไปไม่มีความรู้ถึงความเป็นไปของการเมืองการปกครองบ้างเลย¹ ถ้าเรารู้ว่า ในระบอบประชาธิปไตยนั้น หน้าที่และบทบาทหลักของประชาชน คือการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง การที่ประชาชนจะสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ หรือเป็น "ประชาชนที่มีความพร้อมสำหรับระบบประชาธิปไตย" นั้น จะต้องเป็นผลเมืองที่มีความรู้ในข่าวสาร มีความเข้าใจทางการเมืองพอสมควร²

ในบทนี้จะสรุปถึงผลการศึกษาของเรื่องนี้ตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในเบื้องต้น คือ (1) ระดับความรู้ความสนใจข่าวสารของพนักงานรัฐวิสาหกิจ (2) การติดตามข่าวสารกับแหล่งข่าวสาร (3) คุณลักษณะและความน่าเชื่อถือของสื่อ (4) ความสัมพันธ์ของสื่อกับตัวแปรภูมิหลังที่สำคัญต่าง ๆ

ระดับสถานความรู้ความสนใจข่าวสารของพนักงานองค์การรัฐวิสาหกิจ

สรุปได้ดังนี้

1. ความรู้ความสนใจในข่าวสารแรงงาน พนักงานรัฐวิสาหกิจมิได้มีความรู้ความสนใจในข่าวสารแรงงานทั้งหมด แต่พนักงานจะมีความสนใจในข่าวสารแรงงานที่มีความใกล้ชิดและเป็นเรื่องที่มีโอกาสได้ยินได้ฟังได้พบเห็นบ่อยครั้ง

1.1 ส่วนราชการที่สังกัด เป็นปัจจัยกำหนดที่สำคัญต่อการมีความรู้ความสนใจในข่าวสารด้านแรงงาน

1 James D. Barber, Citizen Politics : An Introduction to Political Behavior (Chicago : Markham, 1969), p. 4

2 พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, ข่าวสารการเมืองของคนไทย (กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526), หน้า 55

1.2 เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ การเป็นสมาชิกสหภาพฯ และอายุการทำงาน มิได้เป็นปัจจัยกำหนดที่สำคัญต่อการมีความรู้ความสนใจในข่าวสารด้านแรงงานเลย

2. ความรู้ความสนใจในข่าวสารเศรษฐกิจ เช่นเดียวกับการสนใจในข่าวสารด้านแรงงานที่พนักงานรัฐวิสาหกิจมีความสนใจในข่าวสารเศรษฐกิจเฉพาะอย่าง โดยจะมีความรู้ความสนใจในข่าวสารที่มีความใกล้ชิดกับตนเองบ่อยครั้งมากกว่าข่าวสารเศรษฐกิจที่ไกลตัว

2.1 พบว่าไม่มีปัจจัยภูมิหลังสิ่งใดเลยที่จะเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความรู้ความสนใจในข่าวสารเศรษฐกิจของพนักงานรัฐวิสาหกิจ ไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการที่สังกัด เพศ อายุ การศึกษา รายได้ สถานภาพการสมรส การเป็นสมาชิกสหภาพฯ และระยะเวลาการทำงาน

3. ความรู้ความสนใจในข่าวสารสังคม พนักงานรัฐวิสาหกิจมีความรู้ความสนใจในข่าวสารทางสังคมเป็นไปในทิศทางที่คล้ายกัน และปริมาณที่ใกล้เคียงกัน

3.1 เพศ เป็นปัจจัยกำหนดที่สำคัญต่อความรู้ความสนใจในข่าวสารด้านสังคมของพนักงานรัฐวิสาหกิจ

3.2 การศึกษา เป็นปัจจัยกำหนดที่สำคัญต่อความรู้ความสนใจในข่าวสารด้านสังคมของพนักงานรัฐวิสาหกิจ

3.3 สถานภาพการสมรส ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดความแตกต่างของความรู้ความสนใจในข่าวสารด้านสังคมของพนักงานรัฐวิสาหกิจ

3.4 รายได้ เป็นปัจจัยกำหนดที่สำคัญต่อความรู้ความสนใจในข่าวสารด้านสังคมของพนักงานรัฐวิสาหกิจ

3.5 ส่วนราชการที่สังกัด อายุ การเป็นสมาชิกสหภาพฯ และระยะเวลาการทำงาน มิได้เป็นปัจจัยบ่งชี้ความแตกต่างของความรู้ความสนใจในข่าวสารสังคมเลย

4. ความรู้ความสนใจข่าวสารการเมือง พนักงานรัฐวิสาหกิจจะมีความรู้ความสนใจข่าวสารการเมืองในเรื่องที่ใกล้ตัวและได้รับรู้ รับฟังอยู่ตลอดเวลามากกว่าข่าวสารการเมืองที่ไม่ค่อยได้เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

4.1 สถานภาพสมรส เป็นปัจจัยกำหนดที่สำคัญต่อความรู้ความสนใจในข่าวสารการเมืองของพนักงานรัฐวิสาหกิจ

4.2 ส่วนราชการที่สังกัด เพศ อายุ การศึกษา รายได้ การเป็นสมาชิกสหภาพฯ และระยะเวลาการทำงาน มิได้เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความรู้ความสนใจในข่าวสารการเมืองเลย

การติดตามรับฟังข่าวสารและแหล่งสาร

สรุปได้ดังนี้

1. การติดตามรับฟังข่าวสารจากสื่อมวลชน คือ วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์

2. การสื่อสารระหว่างบุคคลนั้น ส่วนใหญ่พนักงานรัฐวิสาหกิจจะพูดคุยกับเพื่อนพนักงานเป็นหลัก

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับฟังสื่อประเภทวิทยุ นั้น ปรากฏว่าปัจจัยภูมิหลังของพนักงานรัฐวิสาหกิจไม่มีผลต่อการรับฟังวิทยุเลย

4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการฟังข่าวสารจากโทรทัศน์ไม่ว่าพนักงานรัฐวิสาหกิจจะมีความแตกต่างในส่วนราชการที่สังกัด เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ การเป็นสมาชิกสหภาพฯ และอายุการทำงาน มิได้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับฟังข่าวสารจากโทรทัศน์เลย

5. เพศ และการเป็นสมาชิกสหภาพฯ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับฟังข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ สำหรับส่วนราชการที่สังกัด อายุ การศึกษา รายได้ สถานภาพการสมรส และระยะเวลาการทำงานมิได้เป็นปัจจัยกำหนดที่สำคัญต่อการรับฟังข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ของพนักงานรัฐวิสาหกิจ

สื่อกับการเสนอข่าวสาร

สรุปได้ดังนี้

1. สื่อที่เสนอข่าวสารการเมือง โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ เป็นสื่อที่พนักงานรัฐวิสาหกิจยอมรับในการเสนอข่าวสารทางการเมืองมากที่สุด

1.1 เพศชายจะให้ความสนใจในสื่อหนังสือพิมพ์ที่ให้ข่าวสารการเมือง ในขณะที่เพศหญิงกลับให้ความสนใจสื่อโทรทัศน์ในการให้ข่าวสารการเมือง

1.2 ผู้มีอายุน้อยจะให้ความสนใจในสื่อโทรทัศน์ ผู้มีอายุมากจะให้ความสนใจต่อสื่อหนังสือพิมพ์ในการให้ข่าวสารการเมือง

2. สื่อในการเสนอข่าวสารทางเศรษฐกิจ สื่อประเภทหนังสือพิมพ์จะเป็นสื่อที่พนักงานยอมรับในการให้ข่าวสารทางเศรษฐกิจมากที่สุด

2.1 ปัจจัยภูมิหลังของพนักงานรัฐวิสาหกิจไม่ได้เป็นปัจจัยกำหนดที่สำคัญต่อการเลือกสื่อในการเสนอข่าวสารทางเศรษฐกิจ

3. สื่อในการเสนอข่าวสารทางสังคม สื่อหนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์ ได้รับความนิยมมากที่สุดในการเสนอข่าวสารทางสังคม

3.1 เพศหญิงมีแนวโน้มที่อาศัยสื่อบุคคลคือญาติพี่น้องและกลุ่มเพื่อนในการที่จะได้รับข่าวสารทางสังคม ในขณะที่เพศชายให้ความสำคัญต่อกลุ่มสมาชิกสหภาพฯ และผู้นำ

3.2 พนักงานมีอายุมากขึ้นจะมีแนวโน้มที่จะอาศัยสื่อจากสมาชิกสหภาพฯ และผู้นำแรงงานมากขึ้นในการที่จะได้รับข่าวสารทางสังคม

3.3 พนักงานที่มีการศึกษาสูงขึ้นจะมีแนวโน้มที่จะอาศัยสื่อประเภทสมาชิกสหภาพฯ และผู้นำแรงงานน้อยลง

4. สื่อในการเสนอข่าวสารแรงงาน พบว่าหนังสือพิมพ์และสมาชิกสหภาพฯ และผู้นำแรงงานเป็นสื่อที่เสนอข่าวสารแรงงานให้แก่พนักงานรัฐวิสาหกิจในระดับที่ใกล้เคียงกัน

4.1 สถานภาพทางการศึกษาและการเป็นสมาชิกสหภาพฯ เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งพนักงานมีการศึกษาสูงขึ้น สื่อประเภทผู้นำแรงงานและสมาชิกสหภาพฯ จะมีโอกาสในการให้ข่าวสารด้านแรงงานน้อยลง

4.2 พนักงานที่เป็นสมาชิกสหภาพฯ จะอาศัยสื่อประเภทผู้นำแรงงานในการให้ข่าวสารด้านแรงงานต่างกับพนักงานที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสหภาพฯ ที่ใช้สื่อประเภทหนังสือพิมพ์ในการให้ข่าวสารด้านแรงงาน

ความน่าเชื่อถือของสื่อในการเสนอข่าวสารด้านต่าง ๆ

สรุปได้ดังนี้

1. ข่าวสารเศรษฐกิจ สื่อประเภทหนังสือพิมพ์จะได้รับความเชื่อถือในการเสนอข่าวมากที่สุด

1.1 โดยพนักงานรัฐวิสาหกิจมีเหตุผลในการเลือกหนังสือพิมพ์ในการให้ข่าวสารคือ ความสะดวกสบายในการได้รับข่าวสาร รองลงมาคือ ความรวดเร็ว ทันเหตุการณ์

2. สื่อที่ได้รับความเชื่อถือมากที่สุดในการเสนอข่าวสังคมคือ หนังสือพิมพ์

2.1 เนื่องจากเหตุผลที่ว่ามีความสะดวกต่อการได้รับข่าวสาร

3. หนังสือพิมพ์ยังคงเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมมากที่สุดใน การเสนอข่าวทาง การเมือง

3.1 ความสะดวกต่อการได้รับข่าวสารก็ยังคงเป็นเหตุผลสำคัญที่สุดของ พนักงานรัฐวิสาหกิจ

4. สมาชิกสหภาพแรงงาน และผู้นำแรงงาน จะได้รับความนิยมมากที่สุดใน การเสนอข่าวสารแรงงาน และหนังสือพิมพ์ก็ได้รับความนิยมเชื่อถืออันดับสอง แต่ระดับความเชื่อถือ ระหว่างสมาชิกสหภาพและผู้นำแรงงานกับหนังสือพิมพ์ก็ต่างกันมาก

4.1 สำหรับเหตุผลที่พนักงานรัฐวิสาหกิจเลือกที่จะเชื่อถือสมาชิกสหภาพฯ และผู้นำแรงงานก็คือ สามารถถกเถียงปัญหาจนเข้าใจ ประการที่สองคือ ประสบการณ์ของผู้นำ แรงงาน

ความศรัทธาต่อองค์กรแรงงานและผู้นำแรงงาน

สรุปได้ดังนี้

1. ความศรัทธาต่อองค์กรแรงงาน

1.1 อัตรการเข้าร่วมชุมนุมเรียกร้องของพนักงานรัฐวิสาหกิจในแต่ละครั้ง นั้นอยู่ในระดับต่ำ เพียงร้อยละ 32.7 เท่านั้นที่จะเข้าร่วมชุมนุมทุกครั้ง ส่วนพนักงานที่เข้าร่วม เพียงบางครั้งมีอยู่ถึงร้อยละ 48

1.2 ในด้านความคิดเห็นของพนักงานในเรื่องผลสำเร็จในข้อเรียกร้อง ขององค์กรแรงงานเท่าที่ผ่านมาพบว่า พนักงานร้อยละ 77.2 เห็นว่าการเรียกร้องขององค์กร แรงงานยังไม่ประสบความสำเร็จ มีเพียงร้อยละ 18 ของพนักงานเท่านั้นที่เห็นว่าข้อเรียกร้อง ต่าง ๆ ประสบความสำเร็จ

2. ความศรัทธาต่อผู้นำแรงงาน

สรุปได้ดังนี้

2.1 ความคิดเห็นของพนักงานร้อยละ 74.9 ที่มีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกับผู้นำแรงงานอยู่ในบางครั้ง มีพนักงานร้อยละ 21.6 ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกับผู้นำแรงงานทุกครั้ง

2.2 พฤติกรรมของพนักงานในเรื่องการโต้เถียงข้อขัดแย้งกับผู้นำ พบว่าร้อยละ 60.2 ไม่เคยโต้เถียงกับผู้นำแรงงานเลย มีเพียงร้อยละ 36.3 เท่านั้นที่จะโต้เถียงกับผู้นำแรงงานเพียงบางครั้ง

2.3 ความเชื่อถือในตัวผู้นำแรงงานของพนักงานรัฐวิสาหกิจนั้น พนักงานกว่าครึ่งคือร้อยละ 65.5 ยังไม่มีความมั่นใจที่จะเชื่อถือผู้นำแรงงานของเขาได้อย่างเต็มที่นัก มีเพียงร้อยละ 30.4 เท่านั้นที่ให้ความเชื่อถือต่อผู้นำแรงงานของพวกเขา

2.4 เมื่อได้มองภาพรวมของความศรัทธาของพนักงานรัฐวิสาหกิจที่มีต่อองค์กรแรงงานและผู้นำแรงงานแล้ว พบว่าสภาพภาพขององค์กรแรงงานและผู้นำแรงงานอยู่ในสภาพที่ไม่ดีนัก ในสายตาของพนักงานรัฐวิสาหกิจ โดยพนักงานกว่าครึ่งหนึ่งร้อยละ 58.5 ยังมีความไม่แน่ใจต่อองค์กรแรงงานและผู้นำแรงงาน

2.5 สภาพภาพด้านการศึกษา การเป็นสมาชิกสหภาพ เป็นปัจจัยกำหนดที่สำคัญต่อการมีความรู้ลึกซึ้งศรัทธาต่อองค์กรแรงงานและผู้นำแรงงาน กล่าวคือ

2.5.1 ยิ่งมีระดับการศึกษาสูงขึ้น พนักงานยิ่งมีความศรัทธาต่อองค์กรแรงงานและผู้นำแรงงานน้อยลงเป็นลำดับ

2.5.2 พนักงานที่ไม่เป็นสมาชิกสหภาพแรงงานจะมีความศรัทธาต่อองค์กรแรงงานและผู้นำแรงงานน้อยกว่าพนักงานที่เป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน

2.5.3 เนศ อาฮู ราชได้ สถานภาพการสมรส ไม่ได้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในการกำหนดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของความรู้สึกศรัทธาต่อองค์กรแรงงานและผู้นำแรงงานแต่อย่างใด

3. ปัจจัยที่สำคัญที่พนักงานตัดสินใจเข้าร่วมชุมนุมเรียกร้องก็คือ ความถูกต้องชอบธรรม มีสูงถึงร้อยละ 61.4 ความถูกต้องชอบธรรมนี้ยังมีลักษณะเป็นนามธรรม เมื่อสัมภาษณ์แล้วพบว่า สิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญที่พนักงานตัดสินใจเข้าร่วมชุมนุมเรียกร้องก็คือ ผลประโยชน์โดยใช้ความถูกต้องชอบธรรมเป็นตัวกล่าวอ้างเท่านั้น สำหรับปัจจัยการชักนำของผู้นำนั้น มิได้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการตัดสินใจเข้าร่วมชุมนุมเรียกร้องของพนักงานรัฐวิสาหกิจเลย

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ระบุว่า "ผู้ใช้แรงงานจะมีความรับรู้ความสนใจในข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตนเองอย่างใกล้ชิดมากกว่าเรื่องที่ห่างไกลตัว" ข้อมูลยืนยันสมมติฐานนี้

สมมติฐานที่ 2 ระบุว่า "ปริมาณข่าวสารที่ได้จากสื่อมวลชนจะมีสูงกว่าข่าวสารที่ได้จากสื่อบุคคล" ข้อมูลยืนยันสมมติฐานนี้

สมมติฐานที่ 3 ระบุว่า "ข่าวสารที่ได้จากสื่อมวลชนเป็นเพียงข่าวสารที่ให้ข้อมูลทั่วไป ผิดกับลักษณะของข่าวสารที่ได้จากการสื่อสารระหว่างบุคคลที่เป็นทั้งข้อมูล และยังมีอิทธิพลต่อความคิดของผู้ใช้แรงงาน" ข้อมูลยืนยันสมมติฐานนี้เพียงบางส่วน กล่าวคือ ข่าวสารจากสื่อมวลชนเป็นข่าวสารที่ให้ข้อมูลทั่ว ๆ ไป ส่วนข่าวสารที่ได้จากสื่อบุคคลเป็นข่าวสารที่ให้ทั้งข้อมูลทั่วไป และมีอิทธิพลต่อความคิดของผู้ใช้แรงงาน แต่ระดับอิทธิพลของสื่อบุคคลต่อความคิดของผู้ใช้แรงงานก็ยังมีระดับที่ไม่สูงนัก

สมมติฐานที่ 4 ระบุว่า "ความเชื่อถือหรือศรัทธาในข่าวสารที่ได้จากสื่อบุคคลโดยเฉพาะผู้นำแรงงานจะอยู่ในระดับหนึ่งเท่านั้น" ข้อมูลยืนยันสมมติฐานนี้ กล่าวคือ ผู้นำแรงงานจะมีอิทธิพลต่อความคิดของผู้ใช้แรงงานในบางเรื่อง เช่นในการเสนอข่าวสารในทิศทางที่ผู้นำ

แรงงานต้องการได้ แต่ในการมีอิทธิพลต่อผู้ใช้แรงงานในการชักนำให้ปฏิบัติตาม เช่นการชักนำให้เข้าร่วมชุมนุมเรียกร้องนั้น ผู้นำแรงงานไม่สามารถจะมีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจในระดับนี้ได้ ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ผู้ใช้แรงงานตัดสินใจเข้าร่วมชุมนุมเรียกร้องในเหตุการณ์ครั้งต่าง ๆ นั้นขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ของผู้ใช้แรงงานเป็นหลัก

สมมุติฐานที่ 5 ระบุว่า "ภูมิหลังของผู้ใช้แรงงานคือ องค์การที่สังกัด เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ การเป็นสมาชิกสหภาพฯ และอายุการทำงาน น่าจะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสนใจในข่าวสาร การเปิดรับข่าวสาร รวมไปถึงความเชื่อถือหรือศรัทธาในสื่อต่าง ๆ ด้วย" ข้อมูลยืนยันสมมุติฐานนี้เพียงบางส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาที่มีระดับแตกต่างกัน จะทำให้มีอิทธิพลต่อความรู้ความสนใจในข่าวสารตลอดจนอิทธิพลของสื่อที่มีต่อผู้ใช้แรงงานอย่างมีนัยสำคัญ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้มุ่งสำรวจและวิเคราะห์สภาพระดับความรู้ความสนใจในข่าวสารทางการเมือง การติดตามข่าวสาร สื่อและอิทธิพลของสื่อในการเสนอข่าวสารของพนักงานรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนปัจจัยภูมิหลังของพนักงานรัฐวิสาหกิจที่มีต่อความรู้ความสนใจข่าวสารและสื่อในการเสนอข่าวสารด้วย อันได้แก่ ส่วนราชการที่สังกัด เพศ อายุ การศึกษา รายได้ สถานภาพการสมรส การเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน และระยะเวลาการทำงาน ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ น่าที่จะให้ความสนใจ เนื่องจากว่าปัจจัยภูมิหลังทุกปัจจัยมิได้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะมีผลต่อความรู้ความสนใจ การติดตามข่าวสาร ตลอดจนต่อสื่อและอิทธิพลของสื่อในการเสนอข่าวสารทั้งหมดไม่ โดยจะมีปัจจัยภูมิหลังบางปัจจัยเท่านั้นที่จะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเรื่องบางเรื่องเท่านั้น จึงเป็นสิ่งที่น่าวิเคราะห์ดูว่าเหตุปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดความแตกต่างในเรื่องต่าง ๆ จะสังเกตได้ว่าลักษณะของความรู้ความสนใจของพนักงานรัฐวิสาหกิจนั้น พนักงานรัฐวิสาหกิจจะมีความสนใจในข่าวสารที่มีความใกล้ชิดกับชีวิตประจำวันของตนเองมากกว่าข่าวสารที่มีความห่างไกลกับชีวิตของตน ข่าวสารที่มีความใกล้ชิดกับตัวเองในที่นี้หมายถึงข่าวสารที่พนักงานรัฐวิสาหกิจได้รับรู้ ได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง ได้สัมผัสอยู่บ่อยครั้งและสม่ำเสมอ และเป็นข่าวสารที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น ข่าวสารทางสังคมในการปฏิบัติตัวเมื่อขึ้นรถเมลล์นั้น จะมีการ

ห้ามสูบบุหรี่บนรถเมล์ ซึ่งมีโทษปรับ 500 บาท ซึ่งข่าวลักษณะนี้พนักงานรัฐวิสาหกิจจะมีระดับความรับรู้ความสนใจสูงในด้านของลักษณะประเภทของข่าวสารนั้นไม่ค่อยมีผลต่อความรับรู้ความสนใจของพนักงานรัฐวิสาหกิจเท่าใดนักจะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะเป็นข่าวเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และแรงงานซึ่งเป็นข่าวที่พนักงานรัฐวิสาหกิจน่าจะให้ความสนใจเป็นพิเศษนั้น ก็จะพบว่าเมื่อเป็นข่าวสารที่เป็นเรื่องใกล้ตัวของพนักงานรัฐวิสาหกิจแล้ว พนักงานรัฐวิสาหกิจจะมีความรู้ความสนใจในข่าวสารนั้นน้อยมาก ถึงแม้จะเป็นข่าวสารในประเภทแรงงานก็ตาม ก็ได้แตกต่างไปจากข่าวสารประเภทอื่นอีก 3 ประเภทนั้นเลย แต่เปรียบเทียบดูถึงความสนใจในข่าวสารประเภทต่าง ๆ ทั้ง 4 ประเภทนี้ ปรากฏว่าพนักงานรัฐวิสาหกิจมีความสนใจต่อข่าวสารด้านเศรษฐกิจมาก ซึ่งน่าจะเป็นเหตุผลมาจากว่าข่าวสารเศรษฐกิจเป็นข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานของมนุษย์นั่นเอง

จะสังเกตได้ว่า ในเรื่องความรู้ความสนใจในข่าวสารทางเศรษฐกิจนั้น พบว่าไม่มีปัจจัยภูมิหลังใดเลยที่จะเป็นปัจจัยกำหนดที่สำคัญต่อความรู้ความสนใจในข่าวสารทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการที่สังกัด เพศ การศึกษา รายได้ สถานภาพสมรส การเป็นสมาชิกสหภาพฯ และระยะเวลาการทำงาน ซึ่งน่าจะมีเหตุผลมาจากว่า ข่าวสารทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์โดยทั่วไป ดังนั้นไม่ว่าพนักงานรัฐวิสาหกิจปัจจัยภูมิหลังที่แตกต่างกันเช่นไรก็ตามก็ไม่มีผลต่อความรับรู้และความสนใจในข่าวสารด้านเศรษฐกิจ

ในส่วนของความรู้ความสนใจในข่าวสารแรงงาน พบว่าปัจจัยภูมิหลังประเภทส่วนราชการที่สังกัด เป็นปัจจัยกำหนดที่สำคัญต่อการมีความรู้ ความสนใจในข่าวสารแรงงานนั้น จากการที่ผู้ศึกษาได้ทำการสังเกตในระหว่างการสำรวจ ผู้ศึกษาเห็นว่าผลการศึกษาในข้อนี้ อาจจะทำให้เกิดความเข้าใจบิดเบือนไปได้ เนื่องจากว่ากลุ่มของหน่วยงานที่สังกัดในกลุ่มตัวอย่างของพนักงานองค์การโทรทัศน์นั้นมีการกระจายตัวในด้านของอายุที่ส่วนใหญ่ผู้ตอบมีอายุน้อย ระยะเวลาการทำงานไม่มากนัก และเป็นผู้หญิงเสียส่วนใหญ่ จึงทำให้ผลของข้อมูลที่ออกมาในเรื่องของความรู้ความสนใจทางด้านข่าวสารแรงงานออกมาดังกล่าว

ในเรื่องของความรู้ความสนใจในข่าวสารด้านการเมือง พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ความสนใจในข่าวสารการเมืองก็คือ สถานภาพการสมรส โดยพนักงานที่เป็นโสด มีความรู้ความสนใจในข่าวสารทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีครอบครัวแล้ว น่าจะเป็นผลมาจากที่พนักงาน

ที่มีครอบครัวแล้วจะต้องมีการะเพิ่มมากขึ้นกว่าพนักงานที่เป็นโสด พนักงานที่มีครอบครัวแล้วจึงลดความสนใจในข่าวสารการเมืองลงไปบ้าง

ในเรื่องความรู้ความสนใจในข่าวสารด้านสังคม ปรากฏว่ามีปัจจัยภูมิหลังหลายปัจจัยที่เป็นปัจจัยกำหนดที่สำคัญต่อความรู้ความสนใจในข่าวสารสังคม อันได้แก่ เพศ โดยเพศหญิงมีความรู้ความสนใจในข่าวสารทางสังคมมากกว่าเพศชาย น่าจะเป็นสาเหตุมาจากผู้หญิงเป็นเพศที่มีความละเอียดอ่อน สนใจต่อสังคมรอบ ๆ ตัวมากกว่าผู้ชาย ซึ่งไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อสิ่งรอบข้างเล็ก ๆ น้อย ๆ เหล่านี้เท่าใดนัก การศึกษาก็เป็นปัจจัยภูมิหลังสิ่งหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญที่จะพบว่ายังมีการศึกษาสูงขึ้น ยังมีความสนใจในสภาพข่าวทางสังคมมากขึ้น นั้นน่าจะ เป็นเพราะข่าวสารทางสังคมเป็นข่าวสารที่ไม่ค่อยจะสำคัญในสายตาของผู้มีการศึกษาต่ำ เมื่อคนได้รับความรู้สูงขึ้น ย่อมเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของสังคมและข่าวทางสังคมมากขึ้นอย่างแน่นอน ในเรื่องของสถานภาพสมรส พนักงานที่เป็นโสดมีความสนใจในข่าวสารทางสังคมมากกว่าผู้ที่มีครอบครัวแล้ว ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากผู้ที่มีครอบครัวแล้วจะต้องมีการะในด้านเศรษฐกิจ หาเลี้ยงครอบครัว ส่วนผู้ที่เป็นโสดนั้นมีการะทางเศรษฐกิจน้อย มีเวลาที่จะสนใจข่าวสารทางสังคมมากขึ้น

ในด้านของการติดตามรับฟังข่าวสารนั้นจะพบว่าสื่อมวลชนนั้นเป็นสื่อที่เสนอข่าวสารให้แก่พนักงานรัฐวิสาหกิจเป็นอย่างมาก ส่วนสื่อบุคคลนั้นมีโอกาสในการเสนอข่าวสารในปริมาณที่น้อยมาก สื่อมวลชนที่มีโอกาสในการเสนอข่าวสารมากที่สุด ก็คือ หนังสือพิมพ์ รองลงมาคือ โทรทัศน์ สำหรับวิทยุ นั้น มีบทบาทน้อยมาก นั้นอาจจะเป็นเหตุมาจากที่ลักษณะสังคมของพนักงานรัฐวิสาหกิจอยู่นั้นเป็นลักษณะของสังคมเมือง ซึ่งมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีโอกาสได้รับข่าวสารอย่างสะดวกสบายและรวดเร็ว ซึ่งหนังสือพิมพ์มีให้ในด้านของความรวดเร็ว สะดวกสบายในการหาซื้อ มีการวิจารณ์ข่าวสารมาก และโทรทัศน์นั้นให้ในด้านความรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ ประกอบกับมีภาพให้เห็นง่ายต่อการรับรู้ ส่วนวิทยุ นั้นไม่ค่อยสะดวกในการฟังเนื่องจากมีกำหนดเวลา และการเสนอข่าวเป็นไปในช่วงสั้น ๆ ไม่มีการวิจารณ์ ไม่มีรูปภาพ จึงขาดอรรถรสในด้านนี้ไป

ภูมิหลังที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับฟังข่าวสารจากสื่อประเภท วิทยุ และโทรทัศน์ นั้น ปรากฏว่าไม่มีปัจจัยภูมิหลังใดเลยที่มีอิทธิพลต่อการรับฟังข่าวสารจากวิทยุและโทรทัศน์ แต่

สำหรับสื่อด้านหนังสือพิมพ์แล้วพบว่า เพศและการเป็นสมาชิกสหภาพฯ มีอิทธิพลต่อการรับฟังข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ โดยในด้านของเพศจะพบว่าเพศชายมีความสนใจในการรับฟังข่าวสารสูงกว่าเพศหญิง น่าจะเป็นผลมาจากที่หนังสือพิมพ์มีข่าวสารในประเภทที่ผู้ชายสนใจ เช่น ข่าวการเมือง ข่าวกีฬา เป็นต้น ซึ่งความสนใจของผู้หญิงในหนังสือพิมพ์จึงน้อยลง ผู้หญิงมักจะสนใจในข่าวสารทางสังคม ความสวยความงาม ความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันซึ่งสิ่งเหล่านี้มักจะมีอยู่ในนิตยสาร วารสาร สำหรับผู้หญิงมากกว่าในหนังสือพิมพ์ ในส่วนของการเป็นสมาชิกสหภาพฯ จะพบว่าผู้เป็นสมาชิกสหภาพฯ ให้ความสนใจในการรับฟังข่าวสารจากหนังสือพิมพ์มากกว่าผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกสหภาพฯ น่าจะเป็นเพราะลักษณะเนื้อหาของข่าวสารในหนังสือพิมพ์มีการอธิบาย พรรณาค่อนข้างละเอียดดีกว่าการเสนอข่าวสารจากสื่อประเภทอื่น จะเป็นข้อมูลได้อย่างดีอันหนึ่งที่จะตอบสนองความต้องการของพนักงานที่เป็นสมาชิกสหภาพฯ ที่มีแนวโน้มที่จะมีความสนใจในข่าวสารอย่างจริงจังมากกว่าพนักงานที่ไม่ได้อยู่ในสหภาพแรงงาน สำหรับปัจจัยภูมิหลังที่เป็นปัจจัยกำหนดที่สำคัญในการเลือกสื่อที่จะเสนอข่าวสารในทางการเมือง จะพบว่าเพศและระดับอายุมีอิทธิพลต่อการเลือกสื่อในการเสนอข่าวสาร โดยในด้านของเพศพบว่าเพศชายมักจะให้ความสนใจต่อหนังสือพิมพ์ในการให้ข่าวสารทางการเมือง ในขณะที่เพศหญิงเลือกโทรทัศน์ในการให้ข่าวสารทางการเมือง น่าจะเป็นเพราะระดับความสนใจในข่าวสารทางการเมืองของผู้หญิงมีไม่มากนัก จึงอาศัยเพียงลักษณะข่าวที่ไม่ต้องการความลึกซึ้งมากนัก ส่วนผู้ชายมีระดับความสนใจในข่าวสารทางการเมืองสูง ต้องการที่จะรู้อย่างลึกซึ้งในทุก ๆ ด้าน จึงต้องอาศัยข่าวสารหนังสือพิมพ์ที่มีการวิเคราะห์มากกว่าสื่อประเภทอื่น สำหรับด้านอายุก็เช่นกัน ผู้ที่มีอายุน้อยก็ยังมีระดับความสนใจที่ไม่สูงนัก ต้องการทราบเพียงข้อมูลเบื้องต้น ไม่ซับซ้อน ผิดกับผู้มีอายุสูงขึ้น มีความสนใจข่าวสารทางการเมืองมาก จึงมักจะอาศัยหนังสือพิมพ์ที่มีการวิเคราะห์ข่าวอย่างลึกซึ้ง

ปัจจัยภูมิหลังที่สำคัญต่อการเลือกสื่อในการเสนอข่าวสารทางแรงงานก็คือ การศึกษาและการเป็นสมาชิกสหภาพฯ โดยจะพบว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูงมักไม่ค่อยให้ความสนใจต่อผู้นำแรงงาน ซึ่งน่าจะมีเหตุผลมาจากที่ว่าเมื่อนักงานมีการศึกษาสูง ระดับตำแหน่งก็มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นด้วย ย่อมจะมีความพอใจในสถานภาพของตนอยู่พอสมควร ไม่จำเป็นต้องให้ความสนใจหรือฟังสหภาพฯ ดังนั้น ผู้ที่มีการศึกษาสูง ก็จะมีแนวโน้มที่ไม่เป็นสมาชิกสหภาพฯ

ในด้านของความเชื่อถือศรัทธาต่อผู้นำและองค์กรแรงงานนั้น จะสังเกตได้ว่าปัจจัย
ภูมิหลังในเรื่องการศึกษาเป็นปัจจัยกำหนดที่สำคัญต่อการมีความรู้สึกศรัทธาต่อองค์กรแรงงาน
และผู้นำแรงงาน โดยพนักงานที่มีการศึกษาสูงขึ้นมีความรู้สึกศรัทธาต่อองค์กรแรงงาน และผู้นำ
แรงงานลดลง เป็นสิ่งที่น่าจะศึกษาเป็นอย่างมากว่าเหตุใดการศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่มีบทบาทต่อ
ความเชื่อถือศรัทธาขององค์กรแรงงานและผู้นำแรงงาน น่าจะวิเคราะห์ได้เป็นดังนี้

ในเรื่องของกรอบความคิด พนักงานรัฐวิสาหกิจที่มีระดับความรู้สูง ย่อมจะมีความรู้
ความเข้าใจในเหตุการณ์สถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีกว่าพนักงานที่มีความรู้ต่ำ เมื่อมีระดับความรู้
สูงย่อมจะเห็นถึงสถานการณ์ขององค์กรแรงงาน และผู้นำแรงงานได้กว้างไกล ความเข้มแข็ง
มั่นคง ที่จะเป็นที่พึ่งพาของพนักงาน จึงทำให้ความน่าเชื่อถือ ศรัทธาที่พนักงานรัฐวิสาหกิจมีต่อ
องค์กรแรงงานและผู้นำแรงงานนั้นเมื่ออยู่ในระดับไม่มากนักโดยพนักงานรัฐวิสาหกิจยังไม่มี ความมั่นใจ
ต่อบทบาทความสามารถขององค์กรแรงงาน และผู้นำแรงงานเท่าใดนัก รวมถึงภาพพจน์ขององค์กร
แรงงานที่ขาดเอกภาพ ดังจะเห็นได้จากที่สภาองค์กรลูกจ้างในปัจจุบันมีการจัดตั้งขึ้นถึง 4 สภา
โดยที่สภาทั้ง 4 นั้นก็ได้มีการปฏิบัติการในกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีความ
ขัดแย้งกัน ตลอดจนมีการแข่งขันแย่งชิงอำนาจระหว่างผู้นำองค์กรด้วยตนเอง นำมาสู่ความ
แตกแยกระหว่างกลุ่มแรงงานต่าง ๆ เป็นเหตุให้ศักยภาพในการต่อสู้เรียกร้องของกลุ่มองค์กร
แรงงานเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าใดนักซึ่งจุดเหล่านี้เองเป็นเหตุให้ความเชื่อถือ ศรัทธา
ของพนักงานรัฐวิสาหกิจที่มีต่อองค์กรแรงงานและผู้นำแรงงานเสื่อมถอยลง ความมั่นใจในประสิทธิภาพ
ขององค์กรแรงงานและผู้นำแรงงานหมดไป เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้พนักงานรัฐวิสาหกิจไม่สนใจที่จะ
เข้าไปมีส่วนร่วมกับองค์กรแรงงานและผู้นำแรงงาน และนั่นยิ่งจะทำให้องค์กรแรงงานขาดกำลัง
สำคัญที่จะเป็นฐานพลังในการผลักดันข้อเรียกร้องต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้น สิ่งที่สำคัญ
ที่องค์กรแรงงานและผู้นำแรงงานจะต้องแก้ไขคือ ต้องเร่งสร้างภาพพจน์ที่ดีให้เกิดแก่องค์กร
แรงงานและผู้นำแรงงาน โดยการสร้างเอกภาพให้เกิดขึ้นในระหว่างกลุ่มองค์กรแรงงานด้วยกัน
เพื่อเป็นศูนย์รวมให้เกิดพลังอำนาจต่อรองที่จะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีความชัดเจนในแนวทาง
และเป้าหมาย ถ้าทราบใจองค์กรลูกจ้างยังรวมกันเป็นหนึ่งเดียวไม่ได้ อำนาจต่อรองจะมีน้อย
ต่างฝ่ายต่างเรียกร้องไปในทิศทางต่าง ๆ ขาดการประสานงานอย่างมีขั้นตอนและต่อเนื่อง
และอีกสิ่งหนึ่งที่ควรตระหนักก็คือ ความขัดแย้งระหว่างผู้นำในแต่ละองค์กรแรงงานที่มีการต่อสู้
แย่งชิงอำนาจกันอยู่เนื่อง ๆ โดยมักจะมีผู้หนุนหลังอยู่ซึ่งมีเป้าหมายประสงค์ในการบั่นทอนความสามัคคี

ของกลุ่มองค์กรแรงงาน ดังนั้น ผู้นำแรงงานจะต้องสร้างจิตใจที่มุ่งมั่นที่จะสร้างความแข็งแกร่งให้เกิดขึ้นแก่องค์กรแรงงานโดยส่วนรวม มิใช่เพียงเพื่อหวังผลประโยชน์ส่วนตัวเท่านั้น ซึ่งถ้าสิ่งเหล่านี้ได้รับการปฏิบัติให้เป็นผลสำเร็จแล้วความน่าเชื่อถือและศรัทธาที่พนักงานรัฐวิสาหกิจมีต่อองค์กรแรงงานและผู้นำแรงงานจะมีมากขึ้น อิทธิพลของผู้นำแรงงานในการชักนำใ้มน้ำความคิดที่สำนึกของพนักงานรัฐวิสาหกิจก็จะมีอิทธิพลสูงขึ้นด้วยในที่สุด

ในเรื่องของผลประโยชน์ จะเห็นได้ว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูงส่วนใหญ่ก็มักจะ เป็นพนักงานระดับสูงด้วย ซึ่งพนักงานระดับสูงมักจะมีความคิดเห็นที่ไม่ค่อยจะสอดคล้องกับแนวความคิด และการปฏิบัติของสหภาพฯ เช่นมีความเห็นว่าการเรียกร้องของสหภาพฯ บางอย่างมักจะไม่เหมาะสม ไม่คำนึงถึงความถูกต้อง การเรียกร้องต่าง ๆ ก็เพื่อผลประโยชน์ของสหภาพฯ แต่ฝ่ายเดียวเพียงเพื่อจะให้เกิดความพอใจแก่สมาชิก ซึ่งจะนำมาสู่การได้เสียงสนับสนุนจากสมาชิกเท่านั้น มิได้คำนึงถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมถูกต้องเท่าใดนัก ไม่สนใจต่อการพัฒนาองค์กรรัฐวิสาหกิจ การพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน ซึ่งจริงอยู่ที่ไม่ใช่หน้าที่ของสหภาพฯ โดยตรง แต่ถ้าสหภาพฯ ได้เข้ามามีส่วนในการพัฒนาองค์กรด้วยแล้ว ย่อมจะเป็นสิ่งที่ทำให้สหภาพฯ มีอำนาจในการต่อรองสูงขึ้นในทางที่ถูกต้องเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ประกอบกับพนักงานระดับสูงเห็นว่าข้อเรียกร้องส่วนใหญ่ของสหภาพฯ มิได้คำนึงถึงผลประโยชน์ของพนักงานระดับสูงเท่าใดนัก ทำให้พนักงานระดับสูงขาดความสนใจในสหภาพฯ

จากสิ่งต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้เกิดประเด็นที่น่าคิดว่าสหภาพฯ กับระดับความรู้ของพนักงานมีแนวโน้มที่จะเดินสวนกัน โดยสหภาพฯ จะเป็นเพียงองค์กรเพื่อพนักงานที่มีระดับความรู้ไม่สูงนัก จะเป็นเพียงพลังในเชิงปริมาณเท่านั้น ขาดความคิดที่เป็นระบบ ง่ายต่อการชักจูงจากผู้นำ ซึ่งถ้าผู้นำแรงงานมีจุดประสงค์ที่จะใช้กลุ่มองค์กรแรงงานเพื่อเป็นเครื่องมือสร้างผลประโยชน์แก่ตนแล้ว ย่อมจะนำความเสียหายมาสู่ระบบการเมืองได้ ดังนั้นถ้าสหภาพแรงงานเดินควบคู่ไปกับการพัฒนาระดับความรู้ของแรงงานแล้ว รูปแบบและบทบาทขององค์กรแรงงานย่อมจะมีการพัฒนาให้เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ศักยภาพสูงขึ้น และเป็นที่ยังพอใจต่อระบบการเมืองโดยส่วนรวมในที่สุด

การศึกษาเรื่องนี้ทำในขอบเขตที่จำกัดเพียงกลุ่มตัวอย่างเพียงบางกลุ่มเท่านั้น ในที่นี้คือกลุ่มพนักงานองค์กรรัฐวิสาหกิจที่มีบทบาทสำคัญเพียง 3 แห่งเท่านั้น ความแคบของการศึกษา อาจจะทำให้ได้ภาพเพียงบางจุดเท่านั้น จึงควรที่จะทำการศึกษาวิจัยในกลุ่มผู้ใช้แรงงานกลุ่มอื่น ๆ ด้วย เช่นกลุ่มผู้ใช้แรงงานในภาคธุรกิจอุตสาหกรรม เป็นต้น เพื่อที่จะนำข้อสรุปของการศึกษาอื่น ๆ มารวบรวมสรุปเพื่อสร้างเป็นกฎเกณฑ์ และทฤษฎีที่จะสามารถใช้อธิบาย บรรยาย ปรากฏการณ์ทางการเมืองได้อย่างกว้างขวาง และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไป